

**"Торайғыров университеті" коммерциялық емес акционерлік қоғамы
"Экономика және құқық" факультеті
"Экономика" кафедрасы**

Әлеуметтік сауалнама нәтижелері (онлайн сауалнама)

Мақсатты аудитория-Тұрғындар

АР 19676924 «Технологияны дамыту және регионның өнеркәсіптік кешенінің
экологиялық брендіні ілгерілету» жобасы шеңберінде

Жобаның зерттеу тобы дайындаған

Павлодар қаласы, 2023 ж.

Мазмұны

	беттер
1. Алғыс білдіру. Құпиялылық ережелерін сақтау	3
2. Сауалнама жүргізу рәсімі туралы мәліметтер	4
3. Әлеуметтік сауалнама (сауалнама) нәтижелері	5 - 14

1. Алғыс білдіру. Құпиялылық ережелерін сақтау

Бұл есеп AP19676924 "Технологияны дамыту және регионның өнеркәсіптік кешенінің экологиялық брендині ілгерілету" мемлекеттік бюджеттік ҒЗЖ жоспарын іске асыру шеңберінде жүргізілген жұмыстың нәтижесі болып табылады ("Торайғыров университеті" КЕАҚ мен Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым комитеті арасындағы 2023 жылғы 03 тамыздағы № 241/23-25 шарт).

Есеп жұмысына жоба командасының барлық қатысушылары қатысты.

Біздің ресми үндеуімізге жауап берген және сауалнамаға қатысқан сауалнамаға қатысушыларға алғысымызды білдіреміз. Сауалнама процесін ұйымдастыруға жәрдемдескені үшін "Торайғыров университеті" КЕАҚ басшылығына, Торайғыров университетінің ғылыми-инновациялық HUB қызметкерлеріне алғыс айтамыз.

Статистикалық ақпаратты жинау және өңдеу кезінде алынған респонденттердің электрондық пошта мекенжайлары құпия болып табылады және тек статистикалық мақсаттар үшін пайдаланылады. Сауалнама мен есепте Мемлекеттік құпияларды құрайтын мәліметтер, сондай-ақ таралуы шектелген қызметтік ақпарат жоқ.

Социологиялық зерттеудің нәтижелері Тұрақты даму, ESG-трансформация, Өңірлік даму, қоғамдық қатынастар және т. б. саласындағы зерттеушілер мен сарапшыларға қызықты болады. есеп экономистерге, менеджерлерге, әлеуметтанушыларға, экологтарға, Шаруашылық субъектілерінің, орталық және жергілікті атқарушы органдардың, үкіметтік емес ұйымдардың, қоғамдық бірлестіктердің басшыларына, бұқаралық ақпарат құралдарының, қаржы мекемелерінің өкілдеріне Аналитикалық құндылық береді, Қазақстан өңірлерінде және басқа елдерде тұрақты даму жобаларын іске асыратын және жұмыс істейтін серіктестер.

Себеп-салдарлық байланыстарды, өзара байланыстарды, үрдістерді түсіндіру, анықтау және талқылау және анықталған проблемаларды шешу жолдарын әзірлеу бойынша ашық диалогқа қуаныштымыз!

2. Сауалнама жүргізу рәсімі туралы мәліметтер

Сауалнаманы тарату онлайн-тәсілмен, "Торайғыров университеті" КЕАҚ порталында ресми хабарландыруды орналастыру арқылы, сондай-ақ әлеуметтік желілер (WhatsApp, электрондық пошта) арқылы жүзеге асырылды.

Толтыруға арналған сауалнама Google-нысаны түрінде ұсынылған.

Респонденттердің жауаптарын талдау әртүрлі әдістермен жүргізілді. Респонденттерге таңдау үшін бірнеше жауап нұсқалары ұсынылған сұрақтар бойынша жиілік талдауы жүргізілді.

4. Әлеуметтік сауалнама (сауалнама) нәтижелері

1 Сіздің аймағыңыз (бір жауап нұсқасы)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Павлодар облысы	271	89,7%
Астана Қаласы	19	6,3%
Ресей Федерациясы	12	4,0%

2 Сіз халықтың қай санатына жатасыз? (бір жауап нұсқасы)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Қала тұрғындары	251	83,1%
Ауыл тұрғындары	51	16,9%

3. Сіздің жынысыңыз? (бір жауап нұсқасы)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Еркек	119	39,4%
Әйел	183	60,6%

4. Сіз қай жас тобына жатасыз? (бір нұсқа)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
14-18 жас	86	28,5%
19-25 жас	117	38,7%
26-29 жас	15	5,0%
30-44 жас	53	17,5%
45-64 жас	27	8,9%
65 + жыл	3	1,0%
Жауап бермеуді жөн көріңіз	1	0,3%

5. Сіздің мәртебеңіз (бір нұсқа)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Оқушы	1	0,3%
Студент	196	64,9%
Әлеуметтік демалыста (бала күтімі, академиялық демалыс және т. б.)	4	1,3%
Жалдау жөніндегі қызметкер	66	21,9%
Кәсіпкер	8	2,6%
Жұмыссыз	0	0,0%
Жұмыс іздеуде	0	0,0%
Өзін-өзі жұмыспен қамтыған	2	0,7%
Зейнеткер	2	0,7%
Үй шаруасындағы әйел	3	1,0%
Мемлекеттік қызметші	16	5,3%
Басқа (көрсетіңіз):		
- ҮЕҰ;	1	0,3%
- мұғалім;	2	0,7%
- сауда.	1	0,3%

6. Сіздің білім деңгейіңіз (бір нұсқа)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Бастапқы	3	1%
Орташа	83	27,5%
Жоғары оқу орны / университет	203	67,2%
Басқа (көрсетіңіз):		
- PhD, ғылым кандидаты, экономика доценті;	3	1,0%
- Магистр;	1	0,3%
- Техникалық орта, арнайы орта.	9	3,0%

7. Отбасыңыздың табысын сипаттаңыз (бір нұсқа)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Ең төменгі күнкөріс деңгейінен аз	35	11,6%
Ең төменгі күнкөріс деңгейінен көп, бірақ бір айдағы үй шаруашылығының орташа табысынан аз	157	52,0%
Бір айдағы үй шаруашылығының орташа табысынан көп	110	36,4%

8. Сіздің отбасыңыздың қаржылық жағдайына қаншалықты қанағаттанасыз? (бір жауап нұсқасы)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Толық қанағаттанған, жоғары сапалы пайдалы тауарларды (қызметтерді) таңдау мүмкіндігі бар	125	41,4%
Мен жоғары сапалы пайдалы тауарларды сатып алуды жақсартқым келеді	151	50,0%
Қанағаттанбаған	24	7,9%
Басқа (көрсетіңіз):		
- Ішінара қанағаттанды;	1	0,3%
- «Жай қалыпты».	1	0,3%

9. Сіздің орташа табысыңыздың қанша пайызы азық-түлік пен қажетті тауарларды сатып алуға жұмсалады? (бір нұсқа)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
до 20%	57	18,9%
до 50%	168	55,6%
до 80%	67	22,2%
до 100%	10	3,3%

10. Сіздің ойыңызша, сіздің өңіріңіздің нарығында "жаңа буынның экотұтынушысы" сияқты инновациялық құбылыстың дамуы бар ма? (бір жауап нұсқасы)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Иә	107	35,4%
Жоқ	43	14,2%
Жауап беру қиын	152	50,3%

11. "Жаңа буын эко-тұтынушысының" мінез-құлқына қандай атрибуттар тән деп ойлайсыз? (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Өндірістік-шаруашылық қызметтің қоршаған ортаға теріс әсерін азайтуға саналы түрде ұмтылу	174	57,6%
Қайта өңделген материалдардан өнім сатып алу	93	30,8%
Экологиялық таза өнімді одан әрі өңдеу және өндіру үшін қайталама шикізатты ("бөлек" қалдықтарды) жинауға жәрдемдесу	105	34,8%
Экологиялық қауіпсіздіктің халықаралық стандарттарын енгізу және іске асыру	113	37,4%
Жауапты өндіруші мен тұтынушының өз мысалында қоғамда адамгершілік құндылықтарды тәрбиелеу	134	44,4%
Басқа:		
- "қандай ЭКО тұтыну?";	1	0,3%
- жауап беру қиын.	7	2,3%

12. Өнімнің қай түрі жоғары экологиялық стандарттарға сай болуы керек? (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Азық-түлік	265	87,7%
Тұрмыстық химия	145	48,0%
Косметика, дене күтімі	159	52,6%
Киім және аяқ киім	146	48,3%
Балаларға арналған өнімдер	144	47,7%
Құрылыс және жөндеу тауарлары	103	34,1%
Бензин, дизель отыны	104	34,4%
Металлургия өнеркәсібінің өнімдері	66	21,9%
Электр энергиясы	87	28,8%
Ауыл шаруашылығы өнімдері	117	38,7%
Басқа (көрсетіңіз):		
- жоғарыда айтылғандардың барлығы.	5	1,5%

13. Сіздің елді мекеніңізде "Эко", "Жасыл" логотипі бар кәсіпорындар, сауда нүктелері, мамандандырылған салондар бар ма? (бір нұсқа)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Иә, олар туралы естідім	215	71,2%
Иә, бұл менің жұмыс орным	1	0,3%
Иә, мен экокомпаниялардың тұрақты клиентімін	16	5,3%
Жоқ	64	21,2%
Басқа (көрсетіңіз):		
- білмеймін;	5	1,7%
- аз мөлшерде.	1	0,3%

14. Сіз үшін ең маңызды тұтынушы қалауларын атаңыз (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Тамақпен саналы қарым-қатынас (денсаулығыңызға қамқорлық жасау)	201	66,6%
Тағамның табиғи дәмі (табиғи дәмі бар табиғи өнімдерді алуға ұмтылу)	161	53,3%
Табиғи материалдарға қажеттілік (табиғи материалдардан жасалған бұйымдар мен заманауи дизайндағы сенімді өнімдерді сатып алу)	115	38,1%
Табиғатты қорғауға бағытталған (планетаға зиян келтірместен қалағаныңызды тұтыныңыз)	114	37,7%
Басқа (көрсетіңіз):		
- жоғарыда айтылғандардың ешқайсысы жоқ;	1	0,3%
- "баға-сапа"тіркесімі;	1	0,3%
- мен жеткілікті ақша сатып аламын.	1	0,3%

15. Экотоварлар туралы ақпаратты іздегенде неге артықшылық бересіз? (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Сатып алушылардың, оның ішінде туыстарының, достарының, таныстарының пікірлері	239	79,1%
Арнайы онлайн порталдардағы шолулар	104	34,4%
СӨС бойынша қауымдастықтардағы Пікірлер әлеуметтік желілерде	54	17,9%
Дүкендердегі тұрақты тауарлары бар сөрелер	87	28,8%
Экоблогерлер мен танымал адамдардың ұсыныстары	45	14,9%
Әлеуметтік желілердегі, БАҚ-тағы жарнама	49	16,2%
Басқа (көрсетіңіз):		
- құрамы"эко" болуы тиіс;	1	0,3%
- "мен экотоварлар туралы ақпарат іздемеймін";	1	0,3%
- "өз сезімдеріңе";	1	0,3%
- жауап беру қиын.	3	0,9%

16. Сіз ESG принциптері туралы естідіңіз бе ("E" – "Environment", қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарау; "S" - "Social", әлеуметтік саясат, жоғары әлеуметтік жауапкершілік; "G" - "Governance", корпоративтік басқару; корпоративтік басқарудың жоғары сапасы)? (бір жауап)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Иә	82	27,2%
Жоқ	174	57,6%
Жауап беру қиын	46	15,2%

17. Тауарларды (қызметтерді) сатып алғанда, оларды өндіру кезінде табиғатқа, жануарларға зиян келтірілді деп ойлайсыз ба? (бір нұсқа)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Әрқашан	108	35,8%
Ешқашан	76	25,2%
Жауап беру қиын	118	39,1%

18. Аймағыңыздың экологиялық мәселелерін атаңыз (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Су ресурстарының ластануы	204	67,5%
Тұрмыстық қалдықтар көлемін ұлғайту	144	47,7%
Өнеркәсіптік кәсіпорындардың қауіпті қалдықтар шығарындыларының өсуі	180	59,6%
Атмосфераға көмірқышқыл газы шығарындыларының өсуі	154	51%
Аумақтарды көгалдандырудың төмен деңгейі	100	32,8%
Дала өрттері немесе құрғақшылық	97	32,1%
Басқа (көрсетіңіз):		
- климаттың өзгеруі;	1	0,3%
- жоғарыда айтылғандардың барлығы	1	0,3%
- жауап беру қиын.	1	0,3%

19. Сіздің ойыңызша, экологиялық мәселелерді шешумен кім айналысуы керек? (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Үкімет	197	65,2%
Кәсіпорындар, мекемелер, ұйымдар	123	40,7%
Қоршаған ортаны қорғау саласындағы мамандар	168	55,6%
Ғылыми қоғамдастық	79	26,2%
Әр адам	198	65,6%
Басқа (көрсетіңіз):		
- жоғарыда айтылғандардың барлығы	3	0,9%
- ешкім;	1	0,3%
- кешенді: мемлекеттік органдар, кәсіпорындар, карапайым адам.	1	0,3%

20. Сіз қоршаған ортаны қорғау үшін не істеуге дайынсыз? (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Арнайы салықтарды төлеу	63	20,9%
Жеке көліктің орнына қоғамдық көлікті жиі пайдалану, ұшақпен ұшу сирек	61	20,2%
Энергияны үнемдейтін шамдарды сатып алыңыз, суды, қағазды үнемдеңіз	160	53%
Қоқысты сұрыптау	203	67,2%
Өсімдіктерді отырғызу	163	54,0%
Экологиялық мәселелерді шешуге қатысуға дайын емес	18	6,0%

21. Өнімді сатып алғанда, сіз Экологиялық таңбалауға назар аударасыз ба? Олай болса, қайсысы? (бір немесе бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Иә, тауар қаптамасының жасыл түсі	66	21,9%
Иә, тауардың қаптамасындағы "Эко / Эко "немесе" органикалық / органикалық " деген жазулар	121	40,1%
Иә, әртүрлі мемлекеттердің экологиялық сертификаттау белгілері	71	23,5%
Иә, "жануарларға сыналмайды" белгісі / "animal friendly" / "not tested"	64	21,2%
Иә, "Алма" бейнесі-канцерогенді және улы заттар жоқ"	25	8,3%
Иә, "шеңберді құрайтын екі көрсеткі" кескіні-қаптама сатып алушы үшін қауіпсіз және қайта өндеуге жарамды	44	14,6%
Иә, ISO 14001 халықаралық стандарты	38	12,6%
Жоқ	98	32,5%
Басқа (көрсетіңіз):		
- "әрқашан емес".	1	0,3%

22. Қаптамадағы өнім туралы ақпаратты оқығанда экологиялық таза өнім өндірушілерге сенесіз бе? (бір нұсқа)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Мен сенемін, өндіріс әрқашан бақыланады	57	18,9%
Көптеген өндірушілерге сенуге болады	144	47,7%
Жоқ, компаниялар өздерін жеткілікті негіздерсіз экологиялық таза деп санайды	98	32,5%
Басқа (көрсетіңіз)		
- мен бұл туралы ойламаймын;	1	0,3%
- жоқ, өйткені бұл ақпарат қандай мақсатта көрсетілгені белгісіз, кенеттен бұл қарапайым маркетингтік айла;	1	0,3%
- мен ішінара сенемін.	1	0,3%

23. Қандай жағдайда сіз қымбат экотоварды дәстүрлі сипаттамалары бар арзан тауардан артық көресіз? (бір нұсқа)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Баға айырмашылығы 30 дан аспайтын болса%	79	26,2%
Баға айырмашылығы 10-нан аспайтын болса%	113	37,4%
Мен бағасы бойынша тиімдірек нәрсені таңдаймын	104	34,4%
Басқа (көрсетіңіз):		
- "егер тауар жоғары сапалы болса";	1	0,3%
- "баға-сапа" қатынасына сүйене отырып;	1	0,3%
- "сапа және тауар түрін бағалау";	1	0,3%
- "мен бағасына қарамастан не қажет екенін таңдаймын";	1	0,3%
- жауап беру қиын.	2	0,7%

24. Егер экотауарлар мен қарапайым тауарлардың бағасы бірдей болса, онда сіз қандай себеппен экотауарларды таңдайсыз? (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Қоршаған ортаны қорғау ісіне жеке үлес қосу мүмкіндігі	139	46,0%
Денсаулыққа пайдасы	206	68,2%
Принципті өмірлік ұстаным, экологиялық сананың жоғары деңгейі	81	26,8%
Балаларға арналған тұрақты өнімдерді / тауарларды сатып алу	86	28,5%
Басқа (көрсетіңіз):		
- мен қалаймын, мен қалыпты тамақтануды таңдаймын;	1	0,3%
- жауап беру қиын.	1	0,3%

25. Сіз "экологиялық брендинг" термині туралы естідіңіз бе? (бір нұсқа)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Иә	112	37,1%
Жоқ	136	45,0%
Жауап беру қиын	54	17,9%

26. Эко тауарларды (қызметтерді) сатып алуда және пайдалануда қандай кедергілер бар? (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Жоғары баға	184	60,9%
Тұтынушылардың өнімнің экологиялық қасиеттері туралы ақпаратқа сенімсіздігі	138	45,7%
Жапсырмадағы ақпаратты қабылдаудың қиындығы	68	22,5%
Ұсынылатын эко тауарлардың (қызметтердің) шектеулі ассортименті	144	47,7%
Басқа (көрсетіңіз):		
- білмеймін, жауап беру қиын.	2	0,6%

27. Егер сіз әлі жасамасаңыз, экологиялық таза тауарларға (қызметтерге) көбірек ақша жұмсауға не сендіре аласыз? (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Экологиялық таза тауарлар (қызметтер) бағасының төмендеуі	200	66,2%
Экологиялық таза тауарлардың (қызметтердің) артықшылықтары туралы хабардарлықты арттыру	142	47%
Үкіметтің қолдауы (мысалы, субсидиялар немесе салықтық жеңілдіктер)	110	36,4%
Басқа (көрсетіңіз):		
- өнімдегі "эко" белгісі маркетингтік қадам емес, шындыққа сәйкес келетініне сенімділік;	1	0,3%
- жалақы мөлшерін ұлғайту;	1	0,3%
- ештеңе;	3	0,9%
- жауап беру қиын.	1	0,3%

28. Сіздің аймағыңыздағы компаниялардың экологиялық брендині ілгерілетуге не ықпал етеді? (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Шикізаттан өнімді тұтынуға және оны кәдеге жаратуға дейін өнім өндіру тізбегін экомаркалау	132	47,3%
Дайын өнімнің (тауардың, көрсетілетін қызметтің) экологиялық сипаттамаларына қойылатын талаптарды арттыру	161	53,3%
Ақпараттық белгілердің болуы (сақтау шарттары, өнімдерді тасымалдау, қайта өңдеу)	123	40,7%
Экологиялық заңнаманың талаптарына сәйкес техникалық регламенттер бойынша деректер базасын жаңарту	80	26,5%
"Экологиялық бренді" пайдалану және дамыту проблемаларын талқылау	82	27,2%
Басқа (көрсетіңіз):		
- қол жетімді бағалар және жақсы жарнама;	1	0,3%
- желілерде, арнайы телешоуларда, блогтарда талқылау;	1	0,3%
- ештеңе;	1	0,3%
- жауап беру қиын.	1	0,3%

29. Сізге белгілі экобрендтерді көрсетіңіз? (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
АГРОС ВТ	20	6,6%
ЭКО Продактс Групп	40	13,2%
Alina Paint	24	7,9%
Molecule	21	7,0%
Zere Pure Beauty	14	4,6%
Bioton	39	12,9%
AVRORA BRANDS	14	4,6%
Alatau Organic	19	6,3%
Qazaq etno	44	14,6%
Qazaq Republic	121	40,1%
Home Spa	12	4,0%
Ұлттық Салауатты Тамақтану Орталығы "Sharman"	26	8,6%
AGES&AGES	5	1,7%
Pieper	11	3,6%
Etc. concept store	6	2%
Eco bazaar	144	47,2%
Matryoshka	7	2,3%
SOUL Concept Store	3	1%
Fashion park	11	3,6%
Loveeco	27	8,9%
Eco tochka	36	11,8%
Zero waste	10	3,3%
Hello eco	6	2%
Live food	13	4,3%
Green Bean	30	9,9%
Amarant	12	4,0%
Eco Coco	23	7,6%
Eco mix	41	13,6%
Bskin	7	2,3%
My organic grocery	22	7,3%
Басқа (көрсетіңіз):		
- Biomio (Бил Мио);	3	0,9%
- Synergetic;	1	0,3%
- Сплат биомед;	1	0,3%
- Nemoloko;	1	0,3%
- "мен біреуін білмеймін, мен бірінші рет көріп тұрмын, Әли таныс емес".	21	6,3%

30. Тауарларды, қызметтерді экологиялық брендинг технологиясын дамыту және ілгерілету мақсатында "Торайғыров университеті" ЖЕАҚ-мен ынтымақтастықты бастау, кеңейту мүмкіндіктерін көрсетіңіз (бірнеше жауап нұсқалары)

Жауап опциясы	Жиілігі	Пайыз
Кәсіби стандарттарды әзірлеуге қатысу	104	34,4%
Бірлескен дөңгелек үстелдер, тренингтер, семинарлар, курстар өткізу	135	44,7%
"Жасыл" технологиялар мен "экологиялық брендті" коммерцияландыруға арналған конкурстарға қатысу үшін құжаттаманы әзірлеу және беру	106	35,1%
Өңірдегі компаниялардың эко брендингін ілгерілету жөніндегі іс шараларға қатысу	123	40,7%
Басқа (көрсетіңіз):		
- жоқ ("қызық емес, жоғарыда айтылғандардың ешқайсысы, мен ынтымақтастық жасамаймын, дайын емеспін және т. б.");	7	2,1%
- жауап беру қиын;	5	1,5%
- бірлескен жастар "Жасыл" стартаптары;	1	0,3%
- әлеуметтік желілерде, таныстар, достар, әріптестер арасында ақпарат тарату.	1	0,3%